

Määrused ebaausate kauplemispraktikate piiriülese jõustamise COM(2024) 576 ja põllumeeste positsiooni tugevdamise toiduainete tarneahelas COM(2024) 577 kohta:

Otsuse ettepanek koordineerimiskogule

Kujundada seisukoht

Kaasvastutaja sisendi tähtpäev 03.02.2025

KOKi esitamise tähtpäev 12.02.2025

VV esitamise tähtpäev 20.02.2025

Subsidiaarsuse tähtpäev 10.03.2025

Vastutav ministeerium: Regionaal- ja Põllumajandusministeerium.

Kaasvastutajad: Justiits- ja Digiministeerium, Välisministeerium.

Seisukoha valitsusse toomise alus ja põhjendus

Algatuse reguleerimisala nõuab vastavalt Eesti Vabariigi põhiseadusele seaduse või Riigikogu otsuse vastuvõtmist, muutmist või kehtetuks tunnistamist (RKKTS § 152¹ lg 1 p 1);

Algatuse vastuvõtmisega kaasneks oluline majanduslik või sotsiaalne mõju (RKKTS § 152¹ lg 1 p 2);

Sisukokkuvõte

Euroopa Komisjon esitas 10. detsembril kaks õiguslikku ettepanekut:

a) Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus, milles käsitletakse koostööd selliste nõuete täitmise eest vastutavate asutuste vahel, kelle ülesandeks on tagada direktiivi (EL) 2019/633 (milles käsitletakse põllumajandustoodete ja toiduainete tarneahelas ettevõtjatevahelistes suhetes esinevaid ebaausaid kaubandustavasid) täitmine. Tegemist on ebaausate kauplemispraktikate (UTP) direktiivist lähtuva uue ettepanekuga määruseks selle direktiivi piiriülese jõustamise kohta (COM 2024/576).

b) Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus, millega muudetakse määrusi (EL) nr 1308/2013, (EL) 2021/2115 ja (EL) 2021/2116 seoses põllumajandustootjate positsiooni tugevdamisega toiduainete tarneahelas. Tegemist on ühise turukorralduse (ÜTK) määruse muutmisega, millega muudetakse ka ÜPP-ga seotud õigusakte, et vähendada tehingukulusid ja korrigeerida tarneahela tasakaalustamatust, tagades seejuures turule orienteerituse põhimõte (COM2024/577).

Ettepanekud hõlmavad järgmisi meetmeid:

- Põllumajandustootjate ja tarnijate lepingute tugevdamine: muuta kirjalikud lepingud kohustuslikuks ning tagada, et turu muutused ja kulude kõikumised oleksid paremini arvesse võetud.
- Kohustuslikud vahendusmehhanismid: kehtestada selged ja kohustuslikud vahendusmehhanismid põllumajandustootjate ja ostjate vahel.
- Tootjaorganisatsioonide tugevdamine: parandada nende läbirääkimisjõudu, võimaldada liikmesriikidel pakkuda rohkem rahalist tuge ÜPP valdkondlike sekkumiste kaudu ning lihtsustada organisatsioonide õigusliku tunnustamise reegleid.
- ELi toetus kriiside ohjamiseks: võimaldada rahalist tuge tootjaorganisatsioonidele, kes võtavad kasutusele eraalgatused kriiside ennetamiseks ja lahendamiseks.
- Valikuliste terminite kasutamine: määratleda, millistel tingimustel võib kasutada termineid nagu „õiglane“ ja „lühikesed tarneahelad“ põllumajandustoodete turustamisel.
- Sotsiaalsete algatuste edendamine: laiendada põllumajandustootjate ja teiste osapoolte võimalusi leppida kokku jätkusuutlikkuse algatustes, mis hõlmavad näiteks põlvkondade vahetuse toetust, väiketalude elujõulisuse säilitamist ning põllumeeste ja farmitöötajate töötingimuste parandamist.

Komisjoni andmetel pärineb keskmiselt 20% ELi liikmesriikides tarbitavatest põllumajandustoodetest ja toiduainetest teistest liikmesriikidest. Seetõttu soovib komisjon parandada riiklike täitevasutuste koostööd ebaausate kaubandustavade vähendamiseks. Eesmärk on parandada teabevahetust, uurimisi ja karistusandmete kogumist. Samuti luuakse mehhanism, mis võimaldab liikmesriikidel küsida ja jagada teavet ning teha üksteise nimel vajalikke täitemeeteid. See aitab tõhusamalt tõkestada piiriüleste ebaausate kaubandustavade kasutamist, kaitstes eriti põllumajandustootjaid ja väikeettevõtjaid.

Kas EL algatus reguleerib karistusi või haldustrahve? Jah

Määrus COM(2024) 576 käsitleb karistusi ja haldustrahve. Artikkel 7 käsitleb nõuete täitmise tagamiseks trahvide või muude sama tõhusate karistuste määramise ja täitmise korda, viidates siseriiklikele seadustele ja direktiivi (EL) 2019/633 sätetele. Samuti on selgitatud, kuidas selliseid karistusi saab rakendada ja millal need on täitmisele pööratavad.

Kas nähakse ette uue asutuse loomine (järelevalvelised või muud asutused)? Ei

Kas lahenduse rakendamine vajab IT-arendusi? Ei

Eesmärgid

Ettepanekute eesmärk on tugevdada põllumajandustootjate positsiooni põllumajandus- ja toiduainete tarneahelas ja saavutada suurem usaldus osalejate vahel

Mõju ja sihtrühm

Sihtrühm: Põllumajandustootjad

Mõju sihtrühmale: Ettepanekud keskenduvad nende positsiooni tugevdamisele tarneahelas, sh õiglaste hindade tagamine ja lepinguliste suhete parandamine.

Sihtrühm: Tootjaorganisatsioonid ja liidud

Mõju sihtrühmale: Kavandatakse lihtsustatud tunnustamise reegleid ja täiendavaid stiimuleid nende loomiseks ja tegevuseks.

Sihtrühm: Toiduainete ostjad ja jaemüüjad

Mõju sihtrühmale: Nõuded läbipaistvusele ja õiglasematele kaubandustavadele mõjutavad nende suhteid põllumajandustootjatega.

Sihtrühm: Tarbijad

Mõju sihtrühmale: Kavandatakse läbipaistvust parandavaid miinimumnõudeid vabatahtlikele märgetele, nagu "õiglane" ja "lühike tarneahel", et tarbijad saaksid teha teadlikumaid ostuotsuseid.

Sihtrühm: Täitevasutused

Mõju sihtrühmale: Neile antakse laiendatud volitused, mis hõlmavad teabe kogumist, karistuste määramist ja piiriüleste juhtumite lahendamist.

Sihtrühm: Tarbijate ja tootjate esindusorganisatsioonid

Mõju sihtrühmale: Nende roll suureneb seoses vajadusega jälgida kaubandustavade õiglust ja läbipaistvust.

Kaasamine

Põllumajandustootjad, tootjaorganisatsioonid ja liidud, mahepõllumajanduse organisatsioonid, jaemüüjad, tarbijate esindusorganisatsioonid.